

Kudász Gábor Arion
HUMAN Emberi lépték- téglától a technikai kor horizontjáig
Doktori értekezés
2016.

Tézisek

Kutatásom alapproblémája az emberi lépték megfoghatatlansága.

A) Munkám kezdetén prekonceptiók megfogalmazásával saját horizontomat jelöltem ki, amely elég szűk, hogy belakjam, de elég rugalmas is, hogy segítségével vizsgálhassak mindent, ami emberi. Egy együttműködés nyomán a téglát jelöltem meg művészi megközelítem origójaként, kiindulási tárgyként, amelybe oly sok emberi tulajdonság préselődik, hogy mesterművemben az emberi lépték és ambíció tökéletes jelképévé válhasson.

B) A téglá egyrésztől koncepció, úgy is mint építőelem, modul, alkatrész. Másrésztől a civilizáció hajnalán feltalált téglá olyan mesterséges konstrukció, amely jelenlétével befolyásolta az ember gondolkodásának irányát. A téglá annak leegyszerűsített modellje, hogyan darabolható fel és tehető ez által megérthetővé az univerzum. Mesterművem ennek a szerkesztési elvnek az alkalmazására tett kísérlet.

C) A téglá paraméterei visszavezethetők az emberi test méreteire és belső arányaira, egy kéz araszára, egy láb hosszára, a testmagasságra, az izmok erejére. Bár a téglá hatalmas fejlődésen ment keresztül az idők folyamán, mérete megnőtt, szerkezete és előállításának technológiája összetettebb lett, de még mindig a testünk alapvető igényeit tükrözi. Egy ponton kérdéssé válik, hogy a szabványok versenye vagy a kiinduló mintájaként szolgáló lassan változó emberi igények a fejlődés irányának meghatározói.

D) Az embert lépték nélküli lénynek is nevezzük környezetformáló erejének jelentőségére utalva, ám ezzel akaratlanul elismerjük, hogy világunkban egyre kevésbé találjuk eredetünket és helyünket. Léptékünk határait az érzékelés horizontjával azonosítom. Érzékelésünkben növekvő mértékben hagyatkozunk olyan eszközökre, amelyek természetes szerveinkkel felfoghatatlan jeleket fognak, így a technikának való kitettségünk növekszik.

E) Ember és technika szimbiózisban létezik. Egymásra hatásuk kölcsönös. Az ember felemelkedése az állatvilágból a technológiai evolúció folyamánya. Kultúránk lehetséges, hogy a biológiai és technológiai evolúció közti átadás eszköze. A határait közelítő biológiai evolúció számára a technológiai evolúcióba való átmenet nem csak lehetőség hanem szükségszerűség. Az emberiség szerepe, hogy a megfelelő helyen és időben részt vehet a folyamatban.

F) Minden élő vagy arra törekszik, hogy megtalálja a gyarapodásához ideális közeget vagy arra, hogy alkalmazkodjon az épp meglévőhöz. A technika növekedve, strukturálódva és szaporodva képessé válhat élőhelyének saját szükségleteit tükröző megváltoztatására, annak önmaga képére történő formálására. Az ember-állat határvonal nem kevésbé tűnik önkényesnek, mint az ember-technika ellentét. A technológia nem a miénk, hanem velünk együtt az élet része. A technoszféra és

a bioszféra az élet egyenrangú résztvevői.

Kivonat

Az emberi lépték vizsgálatában Kudász egy több mint tízezer éves találmányt, a civilizáció kezdetén megjelent téglát hívja segítségül, mely álláspontja szerint a világ feltárására irányuló törekvést szolgálja, a megismerésben a felbontás és újrarendezés útján befolyásolta az ember gondolkodásának irányát. Lényege szerint nem csak építőelem, modul és alkatrész, hanem szellemi konstrukció, a megértés stratégiája és az élővilágban példa nélkül álló gondolati minta, mely az ember fizikai adottságait és ergonómiáját magába foglaló sematikus formában kódolódik.

Az értekezés a téglát mindvégig jelképi minőségben, mint az emberi lépték univerzális alapegységét kezeli. Az alkotói terepmunka tapasztalataira építve, az emberi léptéket az érzékelés táguló horizontjával azonosítja. A technikai érzékelés révén az ember képessé válik a biológiája által szabott határokat átlépni, minek következtében szimbiózisa a technikával elmélyül. Az antropocentrikus világkép válságától a technikai kor felé haladva vezet be az olvasót elméletébe, természet és technoszféra összefüggésében értékelve a gépi érzékelés hatásait, redundancia és specializáció viszonyát és a szabványok harcát, illetve az élet ember utáni horizontját. Konklúziójában sokak számára kényelmetlen jövőképet fogalmaz meg és a felelősség, mint eredendően emberi tulajdonság technikára való átruházásának szükségessége mellett érvel.

A mestermű és disszertáció két igen eltérő kiindulópontot vesznek fel, egyik a téglában tárgyiasult gravitációra, másik az emberi tartomány távoli láthatárára fókuszál, melyek a művészi kutatás folyamán egymáshoz közeledve végül összeolvadnak. Kudász a fotografiai terepmunka horizontját a lehető legszűkebbre vonva az emberi arányok, felelősség- és léptéktanulmányok helyszínéül a téglagyárak ingerszegény közegét választja és halad az egyszerűtől az összetett felé. Szereplői az üzemek dolgozói, a sejtek a nagyvállalat testében, képei a velük végzett gyakorlatok dokumentumai, melyekben felsejlik a technoszféra, az általános értelemben vett emberi, illetve az egyedi, az individuum konfliktusa.